

Posudek oponenta na bakalářskou práci Alžběty Tiché *Pojmy „cizinec“ a „odcizení“ v díle Bernarda-Marie Koltèse*

V předložené bakalářské práci si autorka klade nelehký úkol proniknout do poetiky jednoho z nejobtížnějších dramatických autorů druhé poloviny dvacátého století.

Úvod je věnován stručným resumé sedmi Koltèsových her (*Tu noc těsně před lesy, Boj černochocha se psy, Západní přístaviště, Tabataba, V samotě bavlníkových polí, Návrat do pouště a Roberto Zucco*), s nimiž Alžběta Tichá následně pracuje. První část studie se zabývá spisovatelovým pojetím cizince, přičemž zvláštní důraz je kladen na postavy Černochochů objevující se ve valné většině Koltèsových děl. Ve své druhé polovině pak předložená bakalářská práce zkoumá prostor, čas a jazyk vybraných dramatických kusů.

Zvolený tematický postup autorce umožňuje čerpat ze všech výše zmiňovaných děl, aniž by se opakovala a musela nutně dodržovat chronologii uvedení jednotlivých her. Souvislost všech analyzovaných témat je zřejmá,¹ argumenty jsou prezentovány logicky a jejich výskyt autorka přesvědčivě dokumentuje konkrétními citacemi. K poznámkovému aparátu nelze mít výhrady, stejně jako k závěrečné bibliografii, jež čítá přiměřené množství primárních i sekundárních zdrojů.

Po mém soudu nejzajímavější a kompozičně nejzdařilejší pasáže práce jsou věnovány otázce prostoru v Koltèsových hrách. Alžběta Tichá zde prokazuje, že navzdory prvnímu dojmu lze všechny zobrazované prostory označit za principiálně uzavřené a podrobně analyzuje „unikové cesty“ jednotlivých postav z takto ohraničených vězení. I Koltèsovu práci s jazykem, zejména jeho postupný ústup od řeči a příklon k činu (fyzickému násilí), autorka komentuje celou řadou podnětných postřehů. Vzhledem k rozsahu bakalářské práce je naopak jistým překvapením neobyčejně stručný závěr, který místo zevrubnějšího představení nabytých vědomostí a „otevření“ studované problematiky širšímu kontextu přináší jen letmé resumé již řečeného.

Předloženou studii pak poněkud hyzdí určitá ležérnost v autorčině přístupu k české gramatice a syntaxi. Následující výčet není ani zdaleka vyčerpávající a upozorňuje jen na nejčastěji se opakující pochybení, která čtenáři ztěžují orientaci v textu:

Názvy novin, časopisů i knih se píší kurzívou : *Le Monde* (s. 21)

„... jakou roli (hrají) *Cahiers*, poznámky, které autor připojil...“ (s. 40)

„Proto jsou tyto *Sešity* dodatkem...“ (Ibid.)

Spojky:

Před spojkou „a“ ve slučovacím poměru se nepíše čárka. (s. 8, 12, 29, 30, 31, 32, 35, 41, 46), po spojce „zatímco“ se nepíše čárka (s. 13).

Není vhodné oddělovat vedlejší věty příslovcem „kdy“ a části syntagmat předložkou „při“:

„Nícméně její zdánlivá pomsta, kdy oholí svému nepříteli hlavu...“ (s. 13, 36...)

Dealera můžeme považovat za „anděla smrti“ (...) při jeho slovech Klientovi...“ (s. 19)

Spojka „ale“ by neměla figurovat na počátku věty (s. 41)

Neobratná syntax, chybné pořadí slov ve větě, kalky francouzské syntaxe atd.:

„... která svým založením připomínají klasicistních pět aktů“ (s. 41)

„... podle Anny Ubersfeldové lze jakousi strukturu rozdělení do pěti částí nalézt.“ (s. 43)

---

¹ Možné bylo zvolit i opačný postup, tedy nejprve rozebrat časoprostorové a jazykové charakteristiky Koltèsových her a pak z nich teprve vyvozovat „vykořeněnost“ jednotlivých protagonistů.

„... snaží se ji připravit o panenství“ (s. 16)
„je nemožné se z tohoto stavu vymanit...“ (s. 18)
„Stejně záhadně jako Albury vchází do tábora, se...“ (s. 23)
„... měl autor potřebu si najít detail ještě jemnější“ (s. 34)
„Sám Koltès o Abadovi v poznámkách k inscenaci, které jsou součástí textu, říká...“ (s. 24)
„Ovlivnění černou Afrikou utvořilo jeho dílo takovým, jaké dnes je.“ (s. 25)
„Proto jsou tyto *Sešity* dodatkem pro čtenáře, aby se mohl lépe s jednotlivými postavami seznámit.“ (s. 40)

Autorka práce je obecně ovlivněna francouzskou syntaxí a má tendenci oddělovat čárkou i jednotlivé části hlavních vět, v nichž pro češtinu platí odlišná pravidla interpunkce. Veškeré opravy jsem vyznačila přímo do textu.

Vlastní jména:

Dávám k úvaze, zda „Indiánka“ (s. 16)
„Černoch“ je v práci někdy psán s velkým, jindy s malým počátečním písmenem. Úzus by bylo dobré sjednotit, nebo alespoň vysvětlit, proč byla v té které situaci použita příslušná verze.

Postpozice:

„potřebuje bratrovo tělo“, ne „tělo bratra“ (s. 21)
„Autor ponechává její osud čtenářově fantazii“ (s. 29)
„Od Matyldina příjezdu“ (s. 30)
„Je jediná, kdo vidí Mariin přízrak.“ (s. 31)
„Nejzajímavější je ale Eduardův únik...“ (Ibid.)
„Fatimino setkání s Marií“ (s. 36)
„hrdinovo odcizení“ (s. 37)
„aby si udržel partnerovu pozornost“ (s. 38)
„zvyšovat divákovo napětí“ (s. 39)

Ne vždy je jasné, ke komu nebo k čemu odkazují přivlastňovací zájmena, neboť autorka jich často užívá v pasážích, které jsou velmi vzdálené původní referenci:

„Ačkoliv se každá **jeho** hra jeví jako naprosto odlišná, mnohé rysy jsou společné všem sedmi **jeho** základním hrám.“ (s. 10)
„**Jeho** styl vyjadřování nám může připomenout strategii...“ (s. 12)
„Žádná další hra již není pouze monologem, nicméně většina **jeho** děl...“ (s. 39)
„To se projevuje i v **jeho** další hře...“ (s. 40)
„... i tady **oba** negují promluvy...“ (s. 43)

Další neobratnosti:

„překlad replik do španělštiny“ (nebo „španělský překlad“...), ne „překlad replik ve španělštině“ (s. 41)
„ústí v krátké závěrečné repliky“, „nikoli ústí v krátkých...“ (s. 41)
Sloveso „označovat“ se pojí s předložkou „za“ (s. 22, 32, 34)
„Velmi důležitá je **postava**, která se na první pohled může jevit jako téměř bezvýznamná, tajuplná **postava**...“ (s. 23)
Ne „posunuje“, ale „posouvá“ (s. 24); „odlišnosti barvy své kůže“, ne „jejich kůže“ (s. 25); „kam se slušní lidé neodvažují vstoupit“, ne „neodváží vstoupit“ (s. 28); „opovržení malostí města“, ne „nad malostí města“ (s. 30); „stavět do protikladu k“, ne „s“ (s. 31); „jazyků, které souvisejí“, ne „souvisí“ (s. 38); „zcela odlišný od lidí“, ne „zcela odlišný lidem“ (Ibid.);

„Koltès ale mnohé princípy ruší (narušuje), ne „rozrušuje (s. 39); „veškerý konflikt“ ne „všechny konflikt (Ibid.).
„čas neplyne postupně za sebou...“ (s. 36)

Překlepy:

„Přesto hra nemluví o jen Africe“ (s. 28)
„selon une ligne bien droite“ (s. 33)
„V Robertu Zuccovi je to otcovražda, vražda Nuoffi v Boji černocho se psy, smrt Adrienovy ženy Marie.“ (s. 35) – zde evidentně něco chybí.
„autor tak působí dojem...“ (s. 35)
„Nejdůležitějším“ (s. 43)

Jako by:

„**jako by** se hrdina snažil uběhnout nějaký závod.“ (s. 36), „zdá se, **jako by** dbal více...“ (s. 38)

Chybějící odkaz:

V bibliografii není uvedena diplomová práce Zuzany Škandíkové *Túžba a hľadanie v tvorbe Bernarda-Marie Koltèsa* (ÚRS FF UK, květen 2011), která je věnována témuž autorovi a do jisté míry obdobnému tématu. Ze srovnání obou textů vyplývá, že autorka předložené bakalářské práce se nedopustila plagiátu, naopak některé již vysvětlené body autorovy poetiky pracně „odhalovala“ znovu. Napříště by bylo dobré konzultovat interní databázi Filozofické fakulty a neopakovat krátce po sobě podobná témata.

Navzdory všem výše zmíněným formálním výhradám považuji bakalářskou práci Alžběty Tiché za přínosnou, poctivým způsobem zpracovanou a splňující veškeré předepsané náležitosti. Vzhledem k tomu, že jde o práci bakalářskou, tedy o nižší stupeň náročnosti než u práce diplomové, navrhuji celkové hodnocení „výborně“ s tím, že na formální podobě svých textů by autorka ještě měla zapracovat.

V Praze dne 11. 6. 2012

PhDr. Eva Voldřichová Beránková, Ph.D.